

Segítsük a munka termelékenységének növelését
és az önköltség csökkentését.

"A munkatermelékenység, ez végeredményben a legfontosabb és a legfőbb az új társadalmi rend szempontjából." /Lenin./

Az MDP III. kongresszusa kiemelte a munka termelékenységének és az önköltség csökkentésének nagy jelentőségét népünk jólétének emelése, a szocializmus építése szempontjából. A termelékenység emelése és az önköltség csökkentése között nagyon szoros a kapcsolat; a termelékenység rendszeres növelése - az önköltség csökkentésének igen fontos eszköze.

A termelékenység növelésének sok módja és eszköze van. Fontos a technika színvonalának tökéletesítése /új, hatékonyabb gépek, termelőberendezések alkalmazása/, a technológiai folyamatok állandó javítása, stb. Ezenkívül fontosak az olyan eszközök is mint a dolgozók szakmai képzettségének növelése, és nem utolsósorban a dolgozók munkához való viszonyának megjavítása, ami a munkafegyelem megszilárdulásában, a szocialista munkaversenymozgalom elmélyülésében, az ujitó- és ésszerűsítési mozgalom egyre szélesebb elterjedésében válik valósággá. A dolgozók nagyobb szaktudása feltétlenül nagyobb termelékenységet eredményez.

A műszaki irodalom tanulmányozásával az üzemi dolgozók elmélyíthetik képzettségüket. Megismerhetik az élenjáró termelési tapasztalatokat, ezzel megjavíthatják munkájuk termelékenységét és minőségét, egyúttal növelhetik keresetüket. Megnyílik előttük az út a magasabb szintű tanulmányok folytatásához.

A jó szakkönyvtárosok propagandisták is!

A termelékenység növelésének és az önköltség csökkentésének egyik feltétele a termelés műszaki színvonalának állandó emelése. Ezért jelentősek mindazok a források, amelyek hasznosításával korszerűsíteni tudjuk termelésünket. A műszaki könyvtárak sok segítséget adhatnak- és kell is, hogy adjanak- a termelő munkát végző dolgozóknak. A könyvtárnak mint felépítménynek tehát tevékeny segítséget kell nyújtani a gazdasági alap megerősödéséhez.

A szakkönyvtárosok feladata a szakirodalom szerzeményezése, feldolgozása, tárolása és feltárása. Ez utóbbi során az

anyag széleskörű terjesztésével megismertetik a dolgozókkal az élenjáró munkamódszereket, az új technológiát, támogatják tehát a dolgozókat a termelési feladatok megoldásában. Ezen túlmenően a dolgozók politikai tájékoztatásával, ideológiai nevelésükben való közreműködésükkel, a munkához való új, szocialista viszony propagálásával nevelő feladatot is végeznek. Közreműködnek az új-típusú ember kialakításában. A szakkönyvtárosnak e feladatok ellátása érdekében ismernie kell az üzem termelési, ujitási stb. feladatait. Ezért is részt kell vennie a termelési értekezleteken; igényelnie kell, hogy az üzem arra illetékes tényezői a termelési tervekről és a termelés során felmerülő kérdésekről rendszeresen, idejében tájékoztassák. Ismernie kell az üzem termelési problémáit is, hogy résztvehessen az üzemben belül folyó szocialista munkaverseny propagálásában. A szakkönyvtáros új jelszava: Ne csak olvasd, hanem alkalmazd is a szakirodalmat!!! Ilyen tevékenységgel elősegítője lehet a vállalat tervteljesítésének, az üzem műszaki és gazdasági feladataival kapcsolatban ki tudja elősegíteni a dolgozók szakirodalmi szükségleteit, ennek széleskörű olvastatása útján közvetett résztvevője lesz a termelékenység növelésének és az önköltség csökkentésének.

Az olvasókkal való foglalkozást a szakirodalom terjesztését, nem szabad úgy felfogni, mint a könyvek gépies kiadását, közvetítését. Ez a tevékenység elsősorban a helyi adottságok gondos mérlegelésén alapszik, és ezt kell a könyvtárosnak élő tartalommal megtölteni. Legfőbb eleme a közvetlen emberi kapcsolat. "Receptet" adni erre a munkára vonatkozólag éppen ezért nem lehet. Minden olvasó más és más igényekkel lép fel. Vannak mégis munkamódszerek, amelyekkel sikeresen valósíthatjuk meg a szakirodalom terjesztését. E tevékenység legfőbb jellemzője az aktualitás, vagyis a szakkönyvtárosnak az a tevékenysége midőn a szakirodalom feltárásával a soronlévő termelési feladat megsegítésére siet. Másik jellegzetessége az aktivitás: nem várja meg, míg az olvasó magától jelenik meg a könyvtárban, hanem elébe siet. A szakirodalom sikeres terjesztése érdekében igénybeveszi a könyvtári propaganda változatos, sokrétű módszereit és eszközeit.

Javítsuk meg propaganda munkánkat.

E tevékenységnek két főága van:

1. A szemléltető propaganda /faliújság, sajtótábla, könyvkiállítás, könyvtári plakát stb./ és
2. A szóbeli propaganda /könyvismertetés, ankét stb./

A tudományos elméleti műveket elsősorban a műszaki értelmiséghez kell eljuttatni. A szakmunkásokkal az élenjáró munkamódszerekről, új technológiai eljárásokról szóló szakirodalmat s a tapasztalatcserére alkalmas ujitásokat kell megismertetnie. Az üzem gazdasági vezetőjéhez viszont a mű-

szaki-, üzemgazdasági-, pénzügyi és statisztikai szakanyagot juttassa el. Kezdő olvasónál ügyelni kell az olvasás "fokozatosságára", először a kérdést népszerűen tárgyaló könyvet kell adni az olvasó kezébe és csak fokozatosan ajánljunk magasabb igényeket is kielégítő műveket.

A könyvkiállítás a műszaki szakirodalom szemléltető propagandájának egyik sikeres formája. Itt nem a diszes tárló a fontos, -habár az is hozzájárul a jó könyv propagandájához- hanem a jó könyv, az időszerű téma. A kiállított anyagot jó elrendezésben a legforgalmasabb helyen kell elhelyezni. Jó munkát csak akkor végezhet a könyvtáros, ha kiállításának előre elkészíti a "forgatókönyvét" /a kiállítás tervét, átgondolt vázlatát/. Ebben pontosan meghatározza, hogy a rendelkezésre álló területen hová kerül könyv, kép, rajz, grafikon, rövid szövegmagyarázat stb. Helyesen cselekszik, ha a gyáregységek, üzemrészek termelési profiljának megfelelően a műhelyekben is készít kiállításokat. A könyvpropaganda egyik jól bevált eszköze a könyvtári plakát is, amely voltaképpen nem más, mint a műhelyek részére falragasz alakjában elkészített ajánló, jellegű rövid irodalmi könyvjegyzék /bibliográfia/. A könyvtáros leleményességén mulik, hogy az üzem valamelyik műszaki rajzolóját megnyerje e munkához és a könyvtári plakát szövegrészét színes, jó képekkel illusztrálja. A gyártási eljárásokat, munkamódszereket ismertető plakátok igen népszerűek a szovjet műszaki könyvtárakban. A közelmúltban a Horizonthoz érdekes, művészi színes szovjet műszaki plakátok érkeztek. Számos könyvtárosunk felhasználta ezeket a nyomtatványokat. Az Ikarus könyvtárosa kifüggesztette a plakátokat azzal a változtatással, hogy az orosz nyelvű magyarázó szövegeket azok magyar fordításával leragasztotta.

Jó módszernek bizonyult a műszaki könyvek propagálása terén a könyvtári katalógusnak könyv alakjában történő közreadása. Sikeresen alkalmazta ezt a módszert az Egyesült Izzó és az Orion könyvtárosa. Mindkét könyvtáros eljuttatta könyvkatalógusát a gyáregységeknek.

A könyvpropaganda másik sikeres formája az új szerzemények /tehát a beérkezett új könyvek/ ismertetése sokszorosított kiadvány alakjában. Az ilyen "Új szerzemények jegyzéke" felhívja a dolgozók figyelmét a könyvtárba érkezett új művekre, szoros és hasznos kapcsolatot teremt a könyvtár és az olvasók között. Helyesen alkalmazta a könyvpropagandának ezt a formáját mind a Csepel Autógyár, mind az Orion Rádiógyár és az Ikarus könyvtárosa.

A szóbeli propaganda módszerei közül a szakkönyvtárak területén is fontosak a könyvismertetések. Az egybehívott dolgozókkal a könyvtáros egy új-megjelenésű könyvet ismertet, ezzel mintegy "kedvet csinál" a mű olvasásához. Még nagyobb jelentőségű a könyvankét, melyen a jelenlevők olyan könyvet

vitatnak meg, amelyet már elolvastak. Az ankét előadója mindig a tárgyat ismerő műszaki értelmiségi dolgozó legyen. Az ilyen könyvankétnek az a célja, hogy a résztvevők levonják a könyvből a gyakorlati tanulságokat s azokat a termelésben alkalmazzzák. A jelenlévők hozzászólása -tehát a szakmai vita- az ankét lényeges eleme, ugyanis ennek nyomán alakulnak ki a tennivalók.

Nem egy szakkönyvtáros panaszkodik amiatt, hogy könyvtárát az üzem dolgozói nem látogatják, az olvasóforgalom nem növekszik. A legtöbb panaszkodó esetében megállapítható, hogy a szakkönyvtáros propaganda-tevékenységet alig folytat. A szakkönyvtárosok III. munkaversenye során a versenyben résztvevők propaganda tevékenységük eredményeként az olvasóforgalmat a versenyben álló könyvtárakban 24%-kal növelték. A Gsepel Autógyár jó könyvtári plakátokkal és a könyvtári propaganda egyéb módszereivel olvasóforgalmát 80 %-kal növelte 1954-ben.

A dolgozó ifjúságot vonjuk be az olvasásba.

Az olvasóforgalom kiszélesítése terén fontos feladat a fizikai dolgozók bevonása az olvasók körébe. Több szakkönyvtár csak az üzemi tervezés és szerkesztés felé fordul, és elhanyagolja az üzem fizikai dolgozóit. Pedig a gyakorlat azt bizonyítja, hogy a műszakilag képzett munkás jobban és többet termel.

Az ujtó mozgalom sikeréhez is hozzájárulhat a szakkönyvtáros. A III. és IV. munkaversenyek során a szakirodalom alapján készült és elfogadott ujtások igazoltan több millió forint évi megtakarítást jelentettek népgazdaságunknak.

Sok könyvtáros egyáltalában nem foglalkozik a gyárban dolgozó ifjumunkásokkal, ipari tanulókkal. Ki kell tárnunk előttük is a kapukat! Fejlettségi fokukhoz képest kell kezükbe adnunk a megfelelő könyveket. Ezt tette az Ikarus könyvtárosa, aki a ma ipari tanulóiban helyesen a holnap szakmunkásait látja és bevonta őket a könyvtár olvasói körébe.

Törekedjünk a szakirodalom jobb feltárására.

A szokványos könyvtári feldolgozáson /betű- és szakrendes katalógus/ túlmenőleg a könyvtárosnak minél több témakartot kell készítenie, amelyekben egy-egy szakkérdés részletes, ajánló jellegű feltárását nyújtja az olvasók részére. /Közismertek például az OMK kartotékjai, melyeket az alábbi tárgykörökben készített: rádiókapcsolások, vegyészet, épülettervek, mezőgazdasági gépek, konzervipar, gépíráások stb./ Hasonlóképpen fontos az ujságkivágatok /az üzem termelési profiljának megfelelő szakeikkek gyűjtése. Aktiv tájékoztatást csak az végezhet, aki pontosan ismeri, hogy az üzemben működő

szakemberek milyen kérdésekkel foglalkoznak, mi iránt érdeklődnek. Témakutató úrlapok segítségével, a tájékoztató munka tervszerűbbé tételére, valósággal fel kell "térképezni" az üzemben folyó kutatómunkát. /Az úrlap a kutató nevét, a kutatás pontos témáját tartalmazza annak megjelölésével, hogy milyen szakirodalomra volna leginkább szüksége./

Az irodalomkutatás az üzem valamely gyártási problémájával kapcsolatos rövid, válogatott bibliográfia. Ennek segítségével sikeresen közvetíthetjük a szakirodalmat, s ezzel is közreműködhetünk a termelékenység növelése, az önköltség csökkentése érdekében. A dolgozók önképzésének előmozdítására, az újítások kivitelezésének megkönnyítésére a könyvtáros -ahol szükséges- szervezzen az üzem szakembereiből műszaki konzultációs szolgálatot. Segíthet az anyag feltárásánál a fordító szolgálat is. A szakkönyvtáros felkérheti az üzem idegen nyelven beszélő szakembereit arra, hogy szükség esetén nyújtsanak segítséget azok részére, akik nem értik meg az orosz, angol, francia stb. szöveget.

Kapcsolatok kiépítése.

A könyvtári munka sikere érdekében a szakkönyvtárosnak sokrétű tevékenységet kell kifejtenie. Sok mulik a kapcsolatok kiépítésén is. Szoros együttműködésben kell végeznie munkáját az üzem vezetőségével, a pártszervezettel, az Ü.B.-vel. Ahol ez az együttműködés még nem alakult ki, ott a szakkönyvtárosnak magának kell kezdeményeznie. Ahol a szakkönyvtáron kívül szakszervezeti vagy pártkönyvtár is van, az üzemmen belül a könyvtárak munkáját egybe kell hangolni /szervezményezés, kiállítások, könyvtári rendezvények stb./ Biztosítani kell az együttműködést a gyári szakkörökkel is, tagjait be kell vonni a könyvtári munkába. Témakiállítások készítésénél a szakkönyvtáros a szakkör munkáját eredményesen veheti igénybe. Törekedjék a szakkönyvtáros könyvtárbizottság szervezésére. Ennek tagjai lehetőleg mérnökök és kiváló dolgozók legyenek. Ez a társadalmi jellegű szerv tanácsadó testületként működjék a könyvtáros mellett. Az olvasókkal való kapcsolat elmélyítésére hívjon össze a szakkönyvtáros évenként legalább egy alkalommal olvasói-értekezletet, ahol ismertesse a könyvtár eredményeit, hiányosságait, terveit. Kérje az olvasók tanácsát, javaslatait. Igényelje az olvasók bírálatát.

Igen fontos a hasonló profilu szakkönyvtárak közti kapcsolat kiépítése is, a jó tapasztalatok, munka-módszerek, munkaeszközök /pl. témakartotékok stb./ átvétele. Eredményes lehet a propagandamunka koordinálása, valamint a kiállítások cseréje is.

Az előadottakon tulmenőleg a szakkönyvtárosok törekedjenek arra, hogy szüntelenül képezzék magukat. Rendszeresen

olvassák a könyvtári vonatkozású szakcikkeket, maguk is törekedjenek ilyenek írására: ismertessék munkamódszereiket, tapasztalataikat.

Legfontosabb tennivalók.

Rövid tanulmányunk keretében azokat a fontosabb módszereket ismertettük, amelyek alkalmasak arra, hogy a szakkönyvtárosok szélesebb körben propagálják a műszaki irodalmat s ezzel, közvetett módon közreműködjenek az üzemben folyó termelő munka sikeres előmozdítása, a termelékenység emelése és az önköltség csökkentés biztosítása érdekében. Összegezve az előadottakat, a következőkben foglaljuk össze a szakkönyvtárosok legfontosabb tennivalóit:

1./ a legjobb szakirodalom beszerzése az üzem termelési feladatainak megfelelően; gyors, jó feldolgozás; jó könyvtári munkaeszközök készítése, a meglévő könyvtári munkaeszközök helyes fejlesztése;

2./ az olvasóforgalom növelése, minél több dolgozó és az ifjúság /ipari tanulók/ bevonása az olvasásba;

3./ a könyvtári propagandamunka elmélyítése, a szakirodalom aktív propagálása, az új tudományos eredmények terjesztése, új munkamódszerek, az élenjáró technológia népszerűsítése;

4./ a szakkönyvtárosok állandó önképzése.

Dr. Tombor Tibor

A termelékenység növelésének és az önköltség csökkentésének egyik fontos eszköze a műszaki kultúra növelése. A dokumentáció, a műszaki szakirodalmi tájékoztatás hathatós segítség az élenjáró munkamódszerek, az új technika, az új technológiai eljárások megismertetésében.

Következő számunkban a d o k u m e n t á c i ó munkamódszereivel, a szakirodalom hasznosításával foglalkozó módszertani cikket közlünk.